

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Médiaelmélet, Mozgókép- és Hangkultúra				
A kurzus oktatói, elérhetőségei: Fábics Natália fabics@mome.hu ; fabics@g.mome.hu Hajnóczy Csaba: hajnoczy.zene@gmail.com				
Kód: B-SZ-401-MI-20212201-10	Tantervi hely:	Javasolt félév: 1.	Kredit: 5	Tanóraszám: 66 Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: előadás	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: a Média Intézet BA1-es hallgatóinak (Média Stúdiókhoz tartozó szakmai tartalom)	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: <p>A médiaműveltség fejlesztése: a médiaszövegek értésének és értelmezésének fejlesztése, az audiovizuális tartalmak társadalmi szerepének, működési logikájának tisztázása, különös tekintettel az újmédia tartalmakra. Ez utóbbi területen kiemelten fontos a fogalmak tisztázása, a rendszerben való gondolkodás és értelmezés, tekintve, hogy miközben a hallgatók életében az újmédia eszközök és tartalmak különleges szerepet töltenek be – befogadóként és alkotóként, létrehozóként egyaránt.</p> <p>A technikai képreprodukciók és a valóság viszonya, a mozgóképi és internetes tartalmak megnövekedett szerepe a tapasztalati világ reprodukálásában és a személyközi kommunikációban olyan ismeretek, melyeknek tudatosítása a Média Intézet hallgatói körében alapvető elméleti kérdés (is) a későbbi tanulmányaik előkészítése során. Tudatosítani kell olyan kérdéseket, hogy mi a mediatizálódó kommunikáció, a média tartalmak és a minőségi kultúra viszonya, ezen tartalmak veszélyeztetik-e és ha igen, milyen szempontból az egyén autonómiáját (információfüggőség, kényszerfogyasztás), de azt is, hogy a technikai képreprodukció és a hálózati kommunikáció hogyan tud alkalmas lenni a kultúra védelmére és terjesztésére, a kreatív önkifejezésre, az alkotói programokban milyen szerepet tölthet be, és így tovább. A tárgy ugyanakkor eszközöket ad a hallgatóknak a tömegkommunikációs eszközök, a média, a film kritikus és szuverén használatára, illetve alkalmazására, az azokkal kapcsolatos történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerésére.</p> <p>Médiaismeret</p> <p>A hallgatók bevezetése a médiajelenségekkel kapcsolatos elvontabb társadalomtudományi gondolkodás világába, alapot teremtve a konvenciókon túlmutató művészi alkotások befogadásához, értelmezéséhez, majdan létrehozásához. Ugyancsak cél az új média-nyelvhasználat rendszerezett megismerése és értő használata.</p> <p>Mozgóképkultúra</p>				

A hallgatók megismertetése a kép- és filmelemzés alapvető módszertani sajátosságaival, az álló- és mozgóképek elemzésének és esztétikai vizsgálatának alapelveivel, ugyanakkor alapozást kapnak a későbbi film-, fotó-, illetve médiatörténeti és elméleti tanulmányaikhoz.

Hangkultúra

Áttekintés a nyugati műzene történetéről, az európai kultúra gyökérszet-szerepének, integritásának és aktualitásának jegyében. Az egymást követő stíluskorszakok legfontosabb tendenciáinak, mestereinek, remekműveinek megismerését és számbavételét szolgálja, különös tekintettel az opera multimediális műfajára. Alapvető célja a hallgatók stílus-ismeretének megalapozása.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás

- Tájékozott az egyes szaktörténeti nézőpontok terén a média, a mozgókép- és hangkultúra főbb módszereit és elméleteit illetően.
- A Média Stúdió tárgyi gyakorlati képzésének elméleti keretbe foglalása.
- A média, a mozgókép és a vizuális művészetek szerepe és felelőssége a társadalomban, az emberek közti kommunikációban.
- A média, a mozgókép- és hangkultúra alapvető fogalmainak megismerése.
- Átfogó ismeretei vannak a média, a mozgókép- és a hangkultúra főbb elméleteiről, alapelveiről, stíluskorszakairól és irányzatairól, fontosabb alkotásairól.
- A vizuális művészetek alkotásainak elemzéséhez szükséges eszközök megismerése és elsajátítása.

Képesség

- Audiovizuális szövegek szövegértési képességének fejlesztése
- Írott szakszövegolvasási és -értelmezési képességek fejlesztése.
- Véleményét szakmai szempontokkal alá tudja támasztani.
- Képes az egyes szakmai nézőpontok szintetizálására.
- Képes önálló szakmai álláspontot kialakítani a jelen szakmai kérdéseiben szaktörténeti és -elméleti érvekre támaszkodva.
- A megszerzett ismereteket be tudja építeni a tervezés és alkotás, illetve a kutatás folyamatába.
- A médiászövegekben és a filmművészeti alkotásokban megjelenő kulturális minták felismerése.
- A tömegkommunikációs eszközök kritikus és szuverén használata.
- Történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerése a média szövegekben és a filmművészetben.
- Képes rá, hogy összetett tények, jelenségek ok-okozati viszonyait felismerje, komponenseit elkülönítse és adott szempontok mentén strukturálja.

Attitűd

- Elkötelezett saját szakterülete irodalmának mély ismerete iránt.
- Elkötelezett saját szakterülete, valamint a Média Intézetben belül oktatott más szakterületek alkotásainak, tartalmainak ismerete iránt.
- Nyitottság a más szakterületekkel való együttműködések során.
- Nyitottság az új ismeretekre, szempontokra, módszerekre.

Autonómia és felelősségvállalás

- Rendelkezik a saját és társai szakterületének alapismereteivel, tájékozott a kortárs média-, mozgókép- és hangkultúra terén.
- Hiteles, szakmai ismereteken alapuló véleményalkotásra törekszik.
- Oktatói iránymutatás mentén önállóan tájékozódik és megvalósítja vállalt feladatait. Változó helyzetekben mozgósítja tudását és képességeit.
- Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

2. hét (szeptember 13.)

Médiaismeret

Manipulál a média?

Témák és fogalmak: médiaimperializmus, kulturális imperializmus, cenzúra, propaganda, médiahatás, a média hatásának elméleti modelljei.

Mozgóképelmélet

Az állókép és a filmkép: a képek forradalma, a képek retorikája, kontextusa, kategorizálása, képkivágás, keret, kompozíció, elrendezés stb.

Kötelező filmek:

Welles: *Aranypolgár* (1941)

Alan J. Pakula: *Az elnök emberei* (1976)

3. hét (szeptember 20.)

Médiaismeret

A média társadalmi szerepe: a nyilvánosság értelmezése, történeti variációk, a kommunikáció történetének fordulópontjai és a nyilvánosság, a média nyelve, a médiaszövegek értelmezése.

Mozgóképelmélet

Az állókép és a filmkép (folyt.): plánok, térillesztés és nézésirányok, mélységélesség, mélységi szerkesztés, gépállások, kameramozgás stb.

Kötelező filmek:

Lang: *Metropolis* (1927) <https://www.youtube.com/watch?v=skY2eDN7CoE>

Kubrick: *Ragyogás* (1980)

Hitchcock: *Psycho* (1960)

Francis Ford Coppola: *A keresztapa* (1972)

Bergman: *Persona* (1966)

Antonioni: *Az éjszaka* (1960)

Wenders: *A Föld sója* (2014)

4. hét (szeptember 27.)

ZH1 az első 2 alkalom anyagából: filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.

Médiaismeret

A média kifejezőeszközei: az új média formanyelvi sajátosságai.

5. hét (október 4.)

Kötelező olvasmány: Eisenstein: *Montázs 1938*. IN *Eisenstein-tanulmányok* (szerk. Bárdos Judit). Budapest: Áron kiadó, 1998. 151–184.

Mozgóképelmélet

A montázs: montázstipológiák, az elbeszélő/narratív montázs, a nem elbeszélő/nem narratív montázs (ritmusszervező, grafikai montázs, asszociatív), a belső montázs, a függőleges montázs, a hosszú snitt, videó esztétika.

Kötelező filmek:

Válogatás korai rövidfilmekből: Lumieres: *A munkaidő vége (1895)*, *A vonat érkezése (1895)*, *A kisbaba reggelije (1895)*, *A megöntözött öntöző (1895)*
Méliès: *Utazás a Holdba (1902)*
Porter: *Egy amerikai tűzoltó élete (1903)*
Eisenstein: *Patyomkin páncélos (1925)*
Bunuel: *Andalúziai kutya (1929)*

6. hét (október 11.)

Médiaismeret

Befolyásolás: tömegkommunikáció, védelmi szűrők, lineáris kommunikációs modell, körkörös kommunikációs modell, kontextus

A tömegkommunikáció napjainkban: internet, digitális média, médiakonvergencia, részvételi kultúra.

Mozgóképelmélet

A propaganda film stílusjegyei.

Kötelező filmek:

Kertész: *Casablanca (1942)*
Wachowski és Wachowski: *Mátrix (1999)*
George Lucas: *Star Wars IV. - Csillagok háborúja (1977)*

7. hét (október 18.)

ZH_ 4-5-6-dik heti alkalmak anyagából: *filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.*

Médiaismeret

Tipográfiai alapok: látható és láthatatlan tipográfia, betűtípusok, tipografált elemek, szöveg és kép viszonya

Mozgóképelmélet

Film és elbeszélés: az elbeszélés szerkezeti elemei, klasszikus elbeszélésmód és annak destrukciója, az elbeszélés diegetikus és non-diegetikus elemei.

Kötelező filmek:

Griffith: *Magányos villa* (1909)
Resnais: *Tavalý Marienbadban* (1961)
Godard: *Kifulladásig* (1960)

8. hét (október 25.)

Médiaismeret

Arculat: vállalati arculat, a vizuális arculat elemei.

Mozgóképelmélet

Film és elbeszélés (foly.): az elbeszélés szerkezeti elemei, klasszikus elbeszélésmód és annak destrukciója, az elbeszélés diegetikus és non-diegetikus elemei.

9. hét (november 8.)

Kötelező olvasmány: Manovich, Lev: *Az adatbázis mint szimbolikus forma*. 2001.

Médiaismeret

A tömegkommunikáció napjainkban (folyt.): web 2.0, social media, mémek és társaik stb.

Önpromóció, saját arculat és/vagy image kialakítása.

Mozgóképelmélet

Film és elbeszélés (folyt.): kísérleti film, filmes avantgarde

Kötelező filmek:

válogatás avantgarde rövidfilmekből: Léger-Murphy: *Gépi balett* (1924), Man Ray: *Visszatérés az értelemhez* (1923), Kirsanoff: *Menilmontant* (1926), Richter: *Délelőtti rémálom* (1928), Richter: *Rhythmus 21* (1923)

10.hét (november 15.)

ZH3_ 7-8-9-dik heti alkalmak anyagából: *filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.*

Médiaismeret

Transzmediális történetmesélés, virtuális valóság, az immerzív élmény stb.

Mozgóképelmélet

Filmes műfajok: a klasszikus műfajok.

11.hét (november 22.)

Mozgóképelmélet

Filmes műfajok (foly.): klasszikus műfajok, modern filmformák, műfaji revizionizmus.

Kötelező filmek:

Ford: *Hatosfogat* (1939)
Curtiz: *Mildred Pierce* (1945)
Fassbinder: *A félelem megeszi a lelket* (1973)
Wilder: *Kettős kockázat* (1944)

Fosse: *Mindhalálíg zene* (1979)
Eastwood: *Fennsíkok csavargója* (1973)

12.hét (november 29.)

ZH4_ 10-11-dik heti alkalmak anyagából: filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.

+ aki a félév során valamelyik ZH-t nem tudta teljesíteni, vagy javítani szeretné valamelyik korábbi ZH eredményét, ez alkalommal teheti meg.

Kötelező olvasmány: Benjamin, Walter: *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korában*. 1980.

Médiaismeret

A technikai sokszorosítás és tudományos kontextusa.

Ajánlott filmek:

Östlund: *A négyzet* (2017)
Parker: *Cím nélkül* (2009)

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük (több tanár esetén akár a tanári közreműködés megosztását is jelezve:

- A tanórák elsősorban előadások, de bizonyos témák kapcsán interaktív. Beszélgetéseket kezdeményez a kurzus vezetője.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Kötelező filmek megtekintése, a kurzus vezetője által a félév során jelzett menetrend szerint.
- Előadásokon való részvétel, jegyzetelés – az órai jegyzet a vizsgára való felkészülés alapja.
- A kötelező olvasmányok (szakirodalom) elolvasása, feldolgozása, a félév elején ismerttetett menetrend szerint ezek alapján beadandók írása.
- Opcionálisan az ajánlott filmek megtekintése.
- Felkészülés a félév végi írásbeli vizsgára.

A tanulás környezete: tanterem

- tanterem, online

Értékelés:

(Több tanár és tanáronként külön értékelés esetén tanáronként megbontva)

Fábics Natália, Médiaelmélet és Mozgóképkultúra

Értékelés módja:

- 4 ZH a szorgalmi időszakban az órai tananyag, a kötelező olvasmányok és a kötelező filmek alapján
- szakszövegértés beadandó a félév során 3 alkalommal, a félév elején ismerttetett menetrend szerint, előre megadott szövegek alapján.
- heti feladatok, a félév során összesen 3-4 alkalommal, az alkalmanként megadott határidővel

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

- A fentiekben felsorolt ZH-k, beadandók és heti feladatok eredményeinek (öt fokozatú osztályzás) számtani átlaga.

Az érdemjegy kiszámítása (az egyes értékelt követelmények eredménye hogyan jelenik meg a végső érdemjegyben? {pl. arányok, pontok, súlyok}):

A kurzusra 1 érdemjegyet kapnak a hallgatók, a következő százalékos felosztás szerint:

Médiaelmélet 33%

Mozgóképkultúra 33%

Hangkultúra 34%

Kötelező irodalom:

Benjamin, Walter: *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korában*. 1980.

Sontag, Susan: *Platón barlangjában*. IN Sontag, Susan: *A fényképezésről*. Európa, Modern Könyvtár, 1977. 9-32. oldal.

Eisenstein: *Montázs 1938*. IN *Eisenstein-tanulmányok* (szerk. Bárdos Judit). Budapest: Áron kiadó, 1998. 151–184.

Manovich, Lev: *Az adatbázis mint szimbolikus forma*. 2001. <http://uj.apertura.hu/2009/osz/manovich/>

Hajnóczy Csaba: *Hangkultúra 1* (2012)

Ajánlott irodalom:

Médiaismeret

Bajomi-Lázár Péter: *Manipulál-e a média*. Médiakutató, 2006/nyár.

https://mediakutato.hu/cikk/2006_02_nyar/04_manipulal-e-a-media

Bajomi-Lázár Péter: *Manipulál-e a média*. (frissített szöveg) Médiakutató, 2017/tél

Bajomi-Lázár Péter: *Média, hatalom. A Médiaimperializmus tézise*. Médiakutató, 2001/tavaszi.

https://mediakutato.hu/cikk/2001_01_tavasz/05_media_hatalom/

Benjamin, Walter: *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korában*. 1980.

Berners-Lee, Tim: *The Next Web, TED minielőadás* (választható magyar felirattal).

http://www.ted.com/talks/tim_berniers_lee_on_the_next_web.html

Briggs, Asa–Burke, Peter: *A média társadalomtörténete. Gutenbergtől az Internetig*. Budapest, 2004. 32–83.

Campbell, Richard–Martin, Christopher–Fabos, Bettina G. (eds.): *Media Culture: An Introduction To Mass Communication*. Bedford/St. Martin's, 2017.

Gerencsér Péter: *Bevezetés a web 2.0 definícióiba és ideológiáiba*. Apertúra, 2019/tél.

<http://uj.apertura.hu/2019/tel/gerencser-bevezetes-a-web-2-0-definioiba-es-ideologiaiba/>

Habermas, Jürgen: *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Budapest, 1971, 9–48.

Jenkins, Henry: *Convergence Culture: Where old and new media collide*. New York: New York University Press, 2006.

Jenkins, Henry: *Confronting the Challenges of Participatory Culture*. MIT. 2009.

Jenkins, Henry: *Transmedia Storytelling 101* (online handout). 2007.
http://henryjenkins.org/2007/03/transmedia_storytelling_101.html#sthash.gSETwxQX.dpuf

Manovich, Lev: *Az adatbázis mint szimbolikus forma*. 2001. <http://uj.apertura.hu/2009/osz/manovich/>

Mitchell, W.J.T.: *A műalkotás a biokibernetikus reprodukció korszakában*. 2003.
<http://meonline.hu/en/vizualis-kultura/a-mualkotas-a-bio-kibernetikus-reprodukcio-korszakaban/>

Richardson, Joanne: *A taktikai média nyelvezete*. <http://www.c3.hu/~ligal/ManaJoanne1.htm>

Schudson, Michael: *The power of news*. Harvard University Press, 1996. pp. 1-37.

Simons, Jan: *Az iPhone és a YouTube között: a filmek mozgásban*. Apertúra, 2019/tél.
http://uj.apertura.hu/2019/tel/simons_az-iphone-es-a-youtube-kozott-a-filmek-mozgasban/

Shifman, Limor: *Az internetes mémek definiálása*. Ford. Pölcz Róbert. Apertúra, 2016/ősz.
<http://uj.apertura.hu/2016/osz/shifman-az-internetes-memek-definialasa/>

Wiggins, Bradley E.–Bowers, Bret: *A mémek mint műfaj: a strukturációelmélet alkalmazása a mémelemzésben*. Ford. Füzi Izabella és Prax Levente. Apertúra, 2016/ ősz.
<http://uj.apertura.hu/2016/osz/wiggins-bowers-a-memek-mint-mufaj-a-strukturacioelmelet-alkalmazasa-a-memelemzesben/>

Mozgóképkultúra

Altman, Rick: *A film és a műfajok*. In: NOWELL-SMITH, Geoffrey (ed.): *Oxford Filmenciklopédia*. Budapest: Glória, 1998. pp. 284–294.

Aumont, Jacques – Marie, Michel: *A filmelemzés meghatározása*. In: Kovács András Bálint (szerk.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004.

Bazin, André: *A fénykép ontológiája*. (ford. Baróti Dezső) IN Bazin, André: *Mi a film? Esszék, tanulmányok*. (vál. és szerk. Zalán Vince) Budapest: Osiris, 1999. pp. 16-23.

Bíró Yvette: *A hetedik művészet*. Budapest: Osiris, 1994.

Bordwell, David: *A klasszikus elbeszélés mód: a hollywoodi példa*. In: Bordwell, David: *Elbeszélés a játékfilmben*. Magyar Filmintézet, Budapest, 1996. pp. 169–216.

Bordwell, David: *A klasszikus elbeszélés mód*. In: Kovács András Bálint–Vajdovich Györgyi (szerk.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Palatinus, 2004. pp. 183–228.

Bordwell, David–Thompson, Kristin: *Film Art. An Introduction*. McGraw – Hill, Bármelyik kiadás.

Deleuze, Gilles: *Keret és plán, keretezés és plánozás*. In: Deleuze, Gilles: *A mozgás – kép*. Budapest: Osiris, 2001, 21–43.

Eisenstein: *Montázs 1938*. In: *Eisenstein-tanulmányok* (szerk. Bárdos Judit). Budapest: Áron kiadó, 1998. 151–184.

Filmiskola: a mozgóképek (Gelencsér Gábor, Margitházi Beja és Varró Attila írásai). Filmvilág (2010 szeptember) no. 9. pp. 34 – 41.

Gunning, Tom: *„Nagyon finom teveször ecsettel rajzolták”: a filmes műfajok eredetei*. In: Kovács András Bálint–Vajdovich Györgyi (eds.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004. pp. 273–291.

Gunning, Tom: *Az attrakció mozija: A korai film, nézője és az avantgárd*. In: Kovács András Bálint–Vajdovich Györgyi (eds.): *A kortárs film elmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004. pp. 292–303.

King, Geoff: *Látványosság, elbeszélés és a látványorientált hollywoodi blockbuster*. *Metropolis* (2012) no.4. pp. 8–18.

Király Jenő: *Frivol múzsa*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993. pp. 367–381. és pp. 784–786.

Király Jenő: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok, archetípusok a filmkultúrában*. Budapest: Korona, 1998. pp. 23–52. és pp. 53–84

Kovács András Bálint: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. pp. 7–84.

Kovács András Bálint: *Film és elbeszélés*. Budapest, Korona kiadó, 1997.

Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest: Palatinus, 2009.

Szergej Mihajlovics Eizenstein filmjei és filmelmélete. *Metropolis* 1998/3. 6–164.

Vincze Teréz: *Vágás és montázs: tér–idő–gondolat*. *Filmvilág* (2010) no. 10. 36–39.

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- *nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,*
- *felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,*
- *más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,*
- *teljes felmentés adható.*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: